

Gart der Gesundheit: korenblumen.

Geschreven en vertaald door Nico Koomen.

korenblumen

Das xcii Capitel

Flores frumentorum latine.

(Die meister spreken das dise blumen wachßen in dem koren und der sind ettlich an der farbe blaw·ettlich brawn·und ettlich weyß·Diser blumen kraut oder wurczeln nützet man gar wenig zû erczneÿen dem menschen in dem leybe·Aber außwendig des leybes mag man die nützen in dreÿerleÿ wege·nach dem und auch sÿ dreÿ farben haben·(Zû dem ersten die blawen do gemüschet mit spangrün·und die auf ein faule fleyschige wunden geleget·verczeret das do gar bald. (Die braunen kornblumen gemüschet mit bolo armeno·unnd umb die wunden geleget·daz benÿmmet die hÿcze darumb.

(Die weÿssen kornblumen gemüschet mit bleÿweÿß·und auch baumôle und darauf gemachet ein pflaster·kület unnd heÿlett alle hÿczige blattern·(Item·Die blawen und die braune korenblumen gedôrtet·Das bulfer machet dem zucker hubsche farbe·Das zucker domit gemachet mag man nützen on schaden in den leybe· [158]

(1) Korenbloemen.

Dat 192ste kapittel

Flores frumentorum Latijn. (**Centaurea cyanus**)

De meesters spreken dat deze bloemen groeien in het koren en er zijn ettelijke aan de verf blauw, ettelijke bruin en ettelijke wit. (2) Deze bloemen, kruid of wortels nuttigt men erg weinig in de artsenij de mensen in het lijf. Maar uitwendig het lijf mag men die nuttigen in drie manieren naar dat ze ook drie kleuren hebben. Tot de eerste de blauwe die gemengd met Spaans groen en die op een vuile vleeswond gelegd verteert die dat erg gauw. De bruine korenbloemen gemengd met bolus armenus en om de wonden gelegd, dat beneemt de hitte daarom.

De witte korenbloemen gemengd met loodwit en ook olijvenolie en daaruit gemaakt een pleister verkoelt en heelt alle hete blaren. Item. De blauwe en de bruine korenbloemen gedroogd en dat poeder maakt de suiker mooie kleur. Dat suiker daarmee gemaakt mag men nuttigen zonder schaden in het lijf. [158]

Vorm.

De bladen spreiden zich over de grond en zijn van een witachtige groene kleur waaruit een stengel van 60-90cm lengte verrijst die in verschillende takken verdeeld is. Die zijn bezet met lange groene bladeren, lancetvormig en gaaf, de laagste is getand of verdeeld. Blauwe bloemen komen in de zomer.

Meestal is de kleur blauw, maar ze zijn er nu in vele tinten.

Naam.

(1) Dodonaeus; 'De eerste en algemeenste soort van deze bloemen worden gewoonlijk hier te lande korenbloemen en ook soms roggebloemen genoemd omdat ze in het koren en vooral tussen de rogge plegen te groeien, de Hoogduitsers noemen het ook Kornblumen en Blaw Kornblumen, de Italianen fiore camposo en battisecula of baptisecula of blaptisecula omdat ze de maaiers in de weg staat en hun werk verslechteren of beletten zodat de zeisen daarin botter worden en dat ze daarom het koren niet zo gemakkelijk snijden kunnen doordat het taai is en niet zo dor als het koren, de oude Latijnen en Grieken hebben het Cyanus flos genoemd naar de blauwe kleur die ze ook color cyaneus noemen, dan sommige van de nieuwe kruidbeschrijvers noemen het naar de Duitse naam in het Latijn Flos frumentorum wat bloem van het koren of korenbloem betekent'.

Gebruik.

(2) Dodonaeus; 'De aard van deze bloemen en haar krachten is noch niet goed bekend en onderzocht, gemerkt dat ze nergens in de medicijnen gebruikt worden. Nochtans schijnt dat de gewone of kleine korenbloemen wat verkoelend van krachten zijn en daarom van sommige veel gebruikt worden als ze gestampt zijn om de verhitte rode lopende ogen en op de hete gezwollen en ontstekingen omtrent de ogen te leggen om die eensdeels te verkoelen en eensdeels te verdrogen.

De korenbloemen worden voor koud en droog gehouden en vervolgens wat tezamen trekkend van aard, sommige durven ze gebruiken in alle gebreken daar Scabiosa, Stoebe, Chondrilla, ja ook cichorei goed in zijn.

Het water van de korenbloemen gedistilleerd geneest ook de roodheid, pijn en weedom van de ogen als het dikwijls daar in gedruppeld wordt en de ogen er mee gewassen. Het is ook zeer goed tegen alle hete gezwollen van andere delen van het lichaam.

Sommige nemen dat gedistilleerd water en gieten dat over een levendige kreeft of krab die ze dan stampen en dat water dat er tezamen van komt gebruiken ze om het tandvlees van de jonge kinderen te bestrijken die ziek zijn wanneer hun tandjes net beginnen voort te komen.

De korenbloemen met hun knopjes die eerst gedroogd zijn en daarna gestoten en tot poeder gebracht worden nuttig op de hete gezwollen, roos, wild vuur en diergelijke gebreken van de huid gestrooid en gebruikt.

In het landt van Saxen plag de gewone man een hand vol van de kleine korenbloemen in bier met boter te koken en dat zo te drinken te geven aan diegene die met de geelzucht gekweld zijn en die gebrek in het plassen hebben.

Dit gewas is goed in pestachtige hete koorts en besmettelijke ziekten door een eigen aard die het heeft, andere gebruiken het water daar de kleine korenbloemen in gekookt hebben om de klopping van het hart te genezen.

Fabius Columna houdt voor zeker dat de korenbloemen alle krachten van Papaver Herculeum of spumeum hebben, te weten dat het zaad een roemertje vol met honingwater gedronken het lichaam door het braken zuivert en zo vooral gebruikt de vallende ziekte geneest. Galenus zegt ook dat dit zaad zeer geschikt is om alle slijmerigheid uit het lijf te jagen.

De kinderen mengen en wrijven de blauwe korenbloemen met wit van eieren om er blauwe letters mee te maken'.

Zie verder: <http://volkoomenoudeherbariaenmedisch.nl/> en : <http://www.volkoomen.nl/>